

Відгук на дисертацію
офіційного опонента

доцента кафедри кардіохірургії, рентгененоваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика Зеленчука Олега Валерійовича на дисертацію «Профілактика ішемічного пошкодження міокарда при хірургічному лікуванні багатоклапанних вад серця в поєднанні із коронарною патологією»
здобувача ступеня доктора філософії
Семеніва Петра Михайловича
з галузі знань 22- Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

1. **Актуальність дослідження.** Сучасні методи захисту міокарда з використанням різних кардіopleгічних розчинів і способів їх введення, викликають багато зауважень, тому що кардіopleгія не може захистити серцевий м'яз від всіх факторів агресії. Ці обставини диктують необхідність подальшого дослідження характеру та особливостей перебігу інтра- та післяопераційного періодів при використанні різних методів захисту міокарда. Важливим аспектом інтраопераційного захисту міокарда є спосіб введення кардіopleгічного розчину до коронарного русла. Порівняльна оцінка гемодинамічних критеріїв ефективності інтраопераційної кардіopleкції дозволяє визначити пріоритети у виборі методики введення кардіopleгії залежно від клінічної ситуації, об'єму запланованої операції, тривалості штучного кровообігу та часу ішемії міокарда.

Неадекватний захист міокарда призводить до його вираженого набряку, ішемічних розладів, до електричної нестабільності, зниженню скоротливості, що супроводжується розвитком гострої серцевої недостатності в ранньому постперфузійному періоді. Основними причинами післяопераційної летальності внаслідок неадекватного захисту міокарда продовжують залишатися гостра серцева недостатність та інфаркт міокарда.

Різноманітність підходів до вибору проведення інтраопераційної кардіopleгії вказує на відсутність загально визнаної універсальної методики, доводить необхідність подальшого вивчення даного питання та вказує на науково-практичну актуальність цього дослідження, особливо у випадках з необхідністю тривалого штучного кровообігу та ішемії міокарда.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану НДР ДУ «НІССХ ім. М.М. Амосова НАМН України» і є фрагментом НДР: «Розробити та вдосконалити методи хірургічної реконструкції серця при клапанних вадах з атріомегалією» (№ держреєстрації 0120U000321, строки виконання 2021-2023 рр.). Автор дисертації був співвиконавцем теми.

3. Наукова новизна результатів дослідження, ступінь їх наукової обґрунтованості. Здобувачем отримано наступні нові наукові результати:

- на підставі даних морфологічного дослідження встановлено залежність морфологічних змін міокарда та мікроциркуляторного русла у пацієнтів із двоклапанними ураженнями в поєднанні з ішемічною хворобою серця від часу ішемії міокарда на різних етапах операції;
- доведено, що у хворих із поєднанням клапанної та коронарної патології ішемічний час при кардіоплегічній зупинці міокарда перевищує оптимальне значення (120 хв за даними літератури), що впливає на частоту розвитку специфічних ускладнень – гострої серцевої недостатності, порушень ритму серця;
- на підставі аналізу особливостей системної гемодинаміки та показників ефективності захисту міокарда у хворих з багатоклапанними вадами серця в поєднанні з ІХС розроблено методикку комплексної кардіопротекції;
- розроблено алгоритм вибору оптимального варіанту захисту міокарда при тривалих операціях у пацієнтів із поєднаною патологією клапанів серця та коронарних артерій.

Висока достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується ретельним аналізом достатньої для отримання достовірних результатів кількості спостережень (93 випадки). Висновки дисертації є логічним наслідком основних наукових положень, що захищаються автором, сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Рекомендації по практичному використанню результатів

дослідження обґрунтовані і підтверджені на практиці. Також достовірність отриманих здобувачем результатів засвідчена актами впровадження, обговоренням результатів дисертації на наукових заходах з публікацією трьох тез доповідей та науковому семінарі інституту.

4. Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності. Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало у розробці методів профілактики ішемічного пошкодження міокарда при хірургічному лікуванні багатоклапанних вад серця в поєднанні із коронарною патологією. Завдяки коректному формулюванню завдання, мети та задач дослідження та застосуванню методології наукової діяльності автором досягнуто поставленої мети. Здобувачем була зібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертаційного дослідження, створена база пацієнтів, проаналізовані усі методи хірургічної тактики та захисту міокарда у пацієнтів із багатоклапанними вадами серця в поєднанні із коронарною патологією. Рівень виконання дисертаційного дослідження свідчить про опанування дисертантом методології наукового дослідження.

5. Практичне значення результатів дослідження. За результатами дослідження для профілактики ішемічного пошкодження міокарда при хірургічному лікуванні багатоклапанних вад серця в поєднанні із коронарною патологією рекомендовано шунтування коронарних артерій на працюючому серці або на паралельній перфузії до перетискання аорти, антеградне введення кардіоплегічного розчину в усі попередньо накладені шунти з використанням багатоканального перфузійного сету.

Доведено наявність значних патологічних змін міокарда у пацієнтів з багатоклапанним ураженням та ІХС, що треба мати на увазі під час виконання операції.

Дані, отримані в процесі виконання роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації, впроваджені в практику і

застосовуються в ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України», про що свідчать акти впровадження.

6. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення, висновки та результати дослідження повністю відображено у 5 статтях у наукових фахових виданнях України, серед яких 3 публікації у виданні, яке включено до наукометричної бази Scopus, та представлено у матеріалах трьох науково – практичних конференцій. Обсяг публікацій достатній, зміст відповідає змісту дисертації.

7. Структура та зміст дисертації. Дисертаційна робота викладена на 183 сторінках комп'ютерного тексту та складається зі вступу, огляду літератури, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, переліку використаних літературних джерел та додатків. Робота ілюстрована 34 рисунками та 29 таблицями, що відповідають змісту роботи та містять необхідні матеріали.

Висновки, що логічно сформовані за результатами проведеного дослідження, повністю відповідають меті та поставленим завданням та є обґрунтованими.

Список літературних джерел відповідає вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). В огляді представлена достатня кількість як вітчизняних, так і закордонних авторів.

Робота в достатній мірі ілюстрована таблицями та рисунками.

8. Зауваження до дисертації.

1. В роботі зустрічаються поодинокі стилістичні та граматичні помилки;
2. Бажано, щоб кількість висновків відповідала кількості задач.

Вказані зауваження несуттєві та не впливають на цінність виконаного дисертаційного дослідження.

9. Дискусійні питання.

1. Як проводився контроль якості кардіоплегії з урахуванням тривалості ішемічного часу та можливими особливостями колатерального кровообігу міокарда?

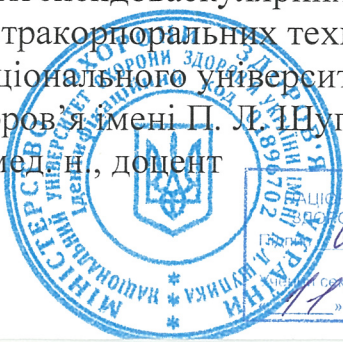
2. Зважаючи на тривалий ішемічний час у даної категорії хворих, яким чином оптимізувалось відновлення серцевої діяльності на етапі реперфузії?

10. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Семеніва П.М. «Профілактика ішемічного пошкодження міокарда при хірургічному лікуванні багатоклапанних вад серця в поєднанні із коронарною патологією» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання кардіохірургії, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Семенів Петро Михайлович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22- Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

Офіційний опонент:

доцент кафедри кардіохірургії,
рентгеноваскулярних та
екстракорпоральних технологій
Національного університету охорони
здоров'я імені П. Л. Шупика,
к. мед. н., доцент

ОЛЕГ ЗЕЛЕНЧУК

(Handwritten signature of Oleg Zelenchuk)